

Między konkurencyjnością a protekcjonizmem: gospodarcze priorytety francuskiej prezydencji

Amanda Dziubińska

Sprawując prezydencję w Radzie Unii Europejskiej, Francja będzie dążyła do zwiększenia odporności europejskich ekosystemów przemysłowych, wspierania ekologicznej i cyfrowej transformacji oraz rozwijania nowych zdolności produkcyjnych. Rozwiązania promowane przez prezydenta Emmanuela Macrona, takie jak podatek węglowy czy unijna płaca minimalna, mają jednocześnie zwiększać rolę i konkurencyjność francuskiego przemysłu oraz autonomię strategiczną UE. Realizację zamierzonych celów mogą utrudnić zaplanowane na kwiecień wybory prezydenckie we Francji.

Francja objęła prezydencję w Radzie UE 1 stycznia br. Trudna sytuacja polityczna i gospodarcza państw członkowskich, efekt pandemii COVID-19, sprawia, że niezbędne jest zapewnienie ożywienia gospodarczego. Państwa UE stoją przed koniecznością realizacji zobowiązań wynikających z zielonej transformacji oraz zmniejszenia zależności od importu surowców z zagranicy.

Gospodarka i autonomia strategiczna. Główny obszar zainteresowań Francji podczas przygotowań do prezydencji stanowiły kwestie cyfrowe. Wprowadzenie regulacji gospodarki cyfrowej, w tym [zakończenie ustaleń dotyczących rozporządzenia o usługach cyfrowych \(Digital Services Act, DSA\)](#) oraz [przyspieszenie negocjacji w sprawie rozporządzenia o rynkach cyfrowych \(Digital Markets Act, DMA\)](#), jest według Francji warunkiem koniecznym do zapewnienia cyfrowej niezależności i bezpieczeństwa UE. Proponowane rozwiązania mają także korzystnie wpłynąć na ochronę prywatności obywateli państw członkowskich. Akty przyjęte na poziomie Parlamentu Europejskiego (PE) obejmują regulacje usług cyfrowych w zakresie bezpieczeństwa danych użytkowników, moderacji treści i transparentności reklam (DSA). Mają zapobiegać stosowaniu nieuczciwych praktyk firm Big Tech wobec użytkowników biznesowych, zwalczać monopole cyfrowe i wzmocnić konkurencyjność na jednolitym rynku europejskim (DMA).

Francja zawarła sojusz z Niemcami i Holandią, wspólnie postulując zwiększenie roli organów krajowych

w egzekwowaniu DMA. Szybkie zakończenie prac leży zarówno w interesie francuskiego lobby cyfrowego (France Digitale, API, Numeum), aspirującego do stworzenia przeciwwagi dla światowych gigantów, jak i blisko powiązanych z branżą zbrojeniową francuskich korporacji o ambicjach europejskich czempionów (Dassault Systèmes, Atos, Thales). Zapoczątkowana w grudniu 2020 r. francuska inicjatywa budowy globalnych liderów technologii w Europie Scale-up Europe skupia ponad 200 przedstawicieli przodujących europejskich firm (m.in. Accor, Airbus, Air Liquide, BNP Paribas, Sodexo) i dąży do posiadania w Europie do 2030 r. dziesięciu gigantów technologicznych o łącznej wartości ponad 100 mld euro.

Macron zapowiedział dążenie do zwiększenia finansowania ze środków publicznych i politycznego wsparcia przedsiębiorstw działających w strategicznych sektorach przemysłowych. Chce to osiągnąć dzięki realizacji projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (Important Projects of Common European Interest, IPCEI), przyjęcie [Europejskiego Aktu o Chipach \(European Chips Act\)](#), unijny fundusz odbudowy oraz rewizję reguł konkurencji. IPCEI umożliwi publiczne finansowanie (ze źródeł krajowych lub europejskich) badań przemysłowych i rozwoju w strategicznych obszarach: baterie, półprzewodniki, wodór, surowce, tworzywa sztuczne, lotnictwo o zerowej emisji.

Francja popiera tworzenie sojuszy przemysłowych skupiających europejskie przedsiębiorstwa działające

BIULETYN PISM

w określonym sektorze, a francuskie korporacje uczestniczą w większości IPCEI. Dąży przy tym do większej konsolidacji przemysłu i technologii, by podmioty europejskie mogły konkurować z firmami azjatyckimi i amerykańskimi. W skład Strategicznego Forum ds. IPCEI – grupy ekspertów Komisji Europejskiej – weszły krajowe grupy biznesowe (m.in. France Industrie). W grudniu 2021 r. minister gospodarki i finansów Bruno Le Maire zapowiedział przeznaczenie 8 mld euro na wspólne europejskie projekty inwestycyjne dotyczące baterii, półprzewodników, wodoru i sektora zdrowia. Rozwojem IPCEI zainteresowane jest francuskie lobby biznesowe (np. MEDEF, CCI France, Engie, PFA). Duża część ogłoszonego przez Macrona w październiku 2021 r. [planu inwestycyjnego „Francja 2030”](#) (30 mld euro) ma być finansowana z IPCEI i środków publicznych, co wpisuje się we francuski model bliskiej współpracy między rządem a przemysłem. W ramach wsparcia dla „przemysłu przyszłości” rząd chce dotować m.in. produkcję małych reaktorów modułowych (SMR), technologie wodorowe, pojazdy elektryczne, niskoemisyjne lotnictwo – stąd zainteresowanie Francji „zieloną taksonomią UE” i określeniem zasad udzielania pomocy publicznej sektorowi energetycznemu.

Plan prezydencji obejmuje rozwiązania protekcyjności dla rynku wewnętrznego i zewnętrznego. Francja dąży do ustanowienia instrumentu prawnego gwarantującego każdemu pracownikowi w Unii adekwatną płacę minimalną ustalaną w odniesieniu do średniej płacy krajowej, co jest kontynuacją działań mających na celu ograniczenie tzw. dumpingu socjalnego na jednolitym rynku, zapoczątkowanych nowelizacją dyrektywy o pracownikach delegowanych. Macron dąży także do ustanowienia podatku węglowego na granicy UE (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM), który miałby wpływ na cenę importowanych produktów wysokoemisyjnych (tj. stali, cementu, nawozów, aluminium, wytwarzania energii elektrycznej). Wprowadzeniem CBAM mogą być zainteresowane federacje branżowe, np. FTM (Federacja Metalowców), które chcą obrony rynku francuskiego przed importem stali z zagranicy (Chiny, Indie).

Wyzwania. Wyzwaniem dla planów Francji będzie przekonanie zorientowanych wolnorynkowo przedstawicieli UE (zwłaszcza komisarz ds. konkurencji Margrethe Vestager) oraz państw skandynawskich i Holandii do pomysłu finansowego wsparcia przemysłu w ramach IPCEI. Macron może w tej kwestii liczyć na poparcie Polski, Niemiec i Włoch. Ministrowie gospodarki tych państw i francuski minister zwrócili się w 2020 r. do Vestager w sprawie reformy prawa konkurencji zmierzającej do ułatwienia fuzji przedsiębiorstw. Aby uzyskać poparcie dla swoich propozycji, Francja może zabiegać o [sojusz z Węgrami](#) i wykorzystać zbliżenie w relacjach z Irlandią po brexicie. Kluczowe dla sześciomiesięcznej prezydencji będą także relacje w ramach [tandemu francusko-niemieckiego](#).

W przypadku płacy minimalnej sprzeciw na wcześniejszych etapach prac sygnalizowały tylko Dania i Węgry, Niemcy wstrzymały się od głosu z powodu zmiany rządu. Szerokie poparcie dla tej regulacji może ostatecznie przeważać szalę na korzyść jej wprowadzenia.

Realizację tak licznych celów może utrudnić jednoczesne prowadzenie przez Macrona kampanii wyborczej. Przewodnictwo w Radzie UE wymaga nastawienia bardziej konsensualnego, podczas gdy kampania krajowa sprzyja promowaniu partykularnych interesów. Niechęć do koordynowanego na poziomie UE interwencjonizmu ze strony głównej rywalki Macrona – Valérie Pécresse, wobec której poparcie wyraził już przewodniczący Europejskiej Partii Ludowej w PE Manfred Weber, może zachęcić europejską chadecję do silniejszego wspierania jej kandydatury i utrudniania Macronowi realizacji zaplanowanych działań.

Wnioski i perspektywy. Program prezydencji może okazać się zbyt ambitny i niemożliwy do zrealizowania. Brak sukcesu w postaci zamknięcia negocjacji w priorytetowych kwestiach przed wyborami prezydenckimi może zostać wykorzystany przez wyborczych konkurentów Macrona do dyskredytowania jego polityki europejskiej. Początek roku będzie kluczowy dla negocjacji trójstronnych w sprawie DMA i DSA. Przesunięcie rozmów na czas wyborów będzie utrudniało przyjęcie obu aktów. Mogą pojawić się także napięcia w relacjach z USA, jeśli administracja Bidena potraktuje DMA jako zagrożenie dla amerykańskich firm.

Francuska prezydencja może przyczynić się do wzmocnienia potencjału europejskiego przemysłu w kontekście globalnej konkurencji, uwiarygodniając program wyborczy Macrona. Ochrona przemysłu jest istotnym tematem w polityce krajowej Francji, a wprowadzenie podatku węglowego na granicy może być skutecznym instrumentem w walce z wysoką emisją. Pojawia się jednak ryzyko sankcji gospodarczych wobec europejskiego eksportu.

Wyzwaniem może być pogodzenie chęci zwiększenia konkurencyjności UE z problemami na rynku krajowym, zwłaszcza ze znaczącym deficytem handlowym. W listopadzie 2021 r. Francja zanotowała jego rekordowy poziom (9,727 mld euro), co wpisuje się w długoterminowy trend. Działania Francji, mające na celu zmniejszenie deficytu, mogą uderzać w konkurencyjność UE na zewnątrz.

Wspierane przez Francję regulacje mają na celu promowanie rodzimego przemysłu, a ich wdrożenie leży także w interesie Polski. Istotne dla Polski jest dążenie do wzmocnienia suwerenności gospodarczej UE wobec partnerów zewnętrznych (Chin, USA, państw ASEAN, Japonii) przy zachowaniu zasad wolnego rynku i otwartości na współpracę, zwłaszcza z pozaeuropejskimi demokracjami. W kwestii płacy minimalnej ważne będzie uniknięcie podziałów w obrębie Grupy Wyszehradzkiej, co miało miejsce w przypadku dyrektywy o pracownikach delegowanych.